

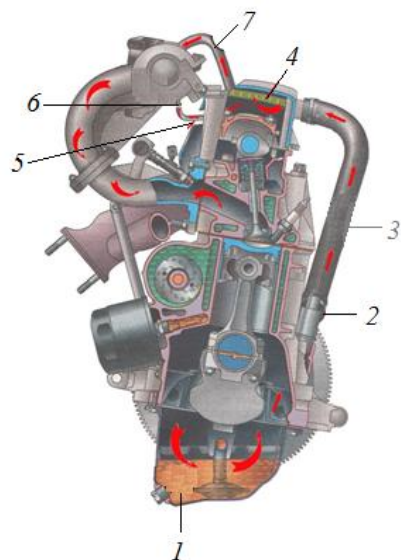
ОЦІНКА НАВАНТАЖЕННЯ МОТОРНОЇ ОЛИВИ КАРТЕРНИМИ ГАЗАМИ ТА ЇЇ РЕСУРС

Кубіч Вадим Іванович, к. т. н., доцент каф. «Автомобілі», Національний університет «Запорізька політехніка»

Чернета Олег Георгійович, к. т. н., доцент каф. «Автомобілів та транспортно-логістичних систем» Дніпровський державний технічний університет

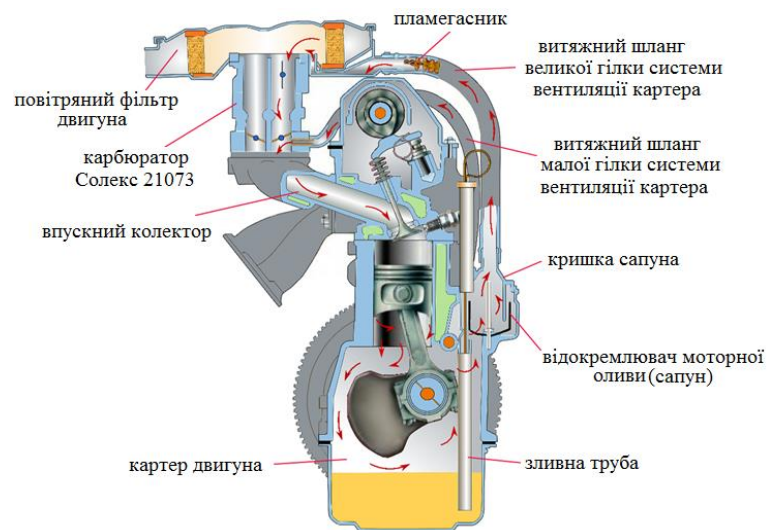
Назаренко Олександр Миколайович, здобувач вищої освіти за рівнем магістр каф. «Автомобілі», Національний університет «Запорізька політехніка»

ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ «МОТОРНА ОЛИВА – КАРТЕРНИЙ ПРОСТІР – ГАЗИ, ЩО ПРОРИВАЮТЬСЯ ІЗ ЦИЛІНДРА»

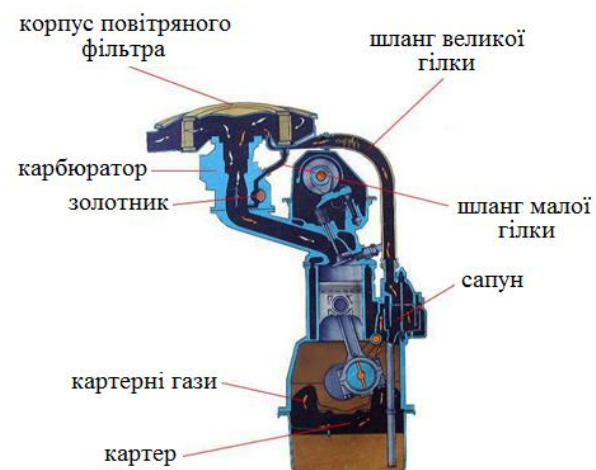

Елементи системи вентиляції картера ВАЗ-2111:

1 – картер двигуна; 2 – сапун; 3 – шланг від сапуна до патрубку клапанної кришки; 4 – відокремлювач моторної оливи під клапанною кришкою; 5 – тонкий шланг від клапанної кришки до штуцера з жиклером блоку дросельної заслінки; 6 – штуцер з жиклером на блоці дросельної заслінки; 7 – шланг від клапанної кришки у впускний колектор

Елементи системи вентиляції картера ВАЗ-21213

Елементи системи вентиляції картера ВАЗ з карбюраторами 2105, 2107 «Озон»:

a – робота золотника: 1 – золотник перекриває додатковий отвір, дросельна заслінка зачинена; 2 – золотник відкриває додатковий отвір, дросельна заслінка відкривається; *б* – робота системи вентиляції

СПІВВІДНОШЕННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ЦИЛІНДРО-ПОРШНЕВОЇ ГРУПИ (ФАКТОР F_A) І СИСТЕМИ ВЕНТИЛЯЦІЇ КАРТЕРА (ФАКТОР F_B)

- $F_{A_{max}} \approx F_{B_{max}}$, тобто стан «відмінний», при цьому втрата компресії не повинна перевищувати 10%, тиск картерних газів не повинен перевищувати 400-500 Па, надійний відвід картерних газів з об'ємною витратою, наприклад, на частоті обертання холостого ходу, не більше ніж $4 \pm 0,5$ л/хв;

- $F_{A_{сер}} \sim F_{B_{сер}}$, тобто стан «добрий», при цьому втрата компресії не повинна перевищувати 20%, тиск картерних газів не повинен перевищувати 1300-1600 Па; надійний відвід картерних газів з об'ємною витратою, наприклад, на частоті обертання холостого ходу, не більше ніж $7,5 \pm 0,5$ л/хв ;

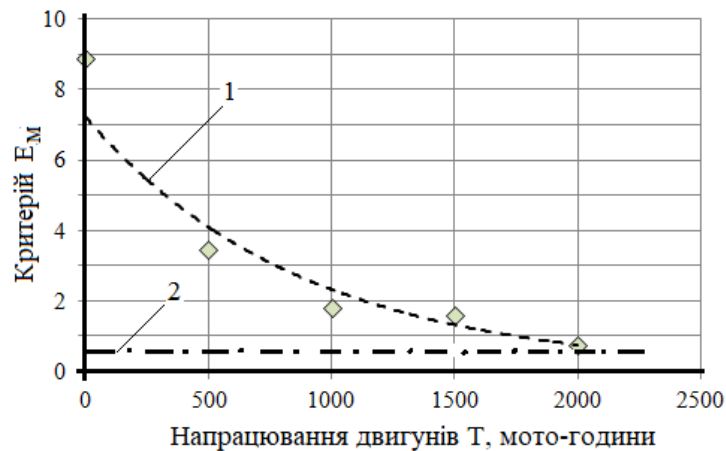
- $F_{A_{min}} > F_{B_{min}}$, тобто стан «задовільний», при цьому втрата компресії не повинна перевищувати 30%, тиск картерних газів не повинен перевищувати 2000-2300 Па; надійний відвід картерних газів з відповідною об'ємною витратою;

- $\{F_A < F_{A_{min}}\} > \{F_B < F_{B_{min}}\}$, тобто стан «незадовільний», при цьому втрата компресії не перевищує 30%, тиск картерних газів перевищує 2500 Па; ненадійний відвід картерних газів з відповідною об'ємною витратою, яку потрібно знати.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ МОТОРНОЇ ОЛИВИ ТА СУКУПНОСТІ ПАРАМЕТРІВ НАВАНТАЖЕННЯ

$$E_M = \frac{\gamma_{100}^H \cdot TBN}{\gamma_{100}^T \cdot TAN} \quad (1)$$

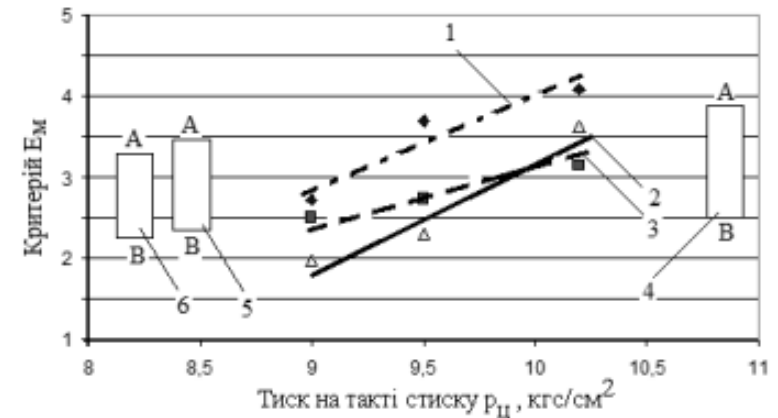
де $\gamma_{100}^H, \gamma_{100}^T$ – номінальне та поточне значення кінематичної в'язкості, $\text{мм}^2 \cdot \text{с}^{-1}$; TBN – лужне число моторної оливи, $\text{мг} \cdot \text{KOH} \cdot \text{г}^{-1}$; TAN – кислотне число моторної оливи, $\text{мг} \cdot \text{KOH} \cdot \text{г}^{-1}$.

Динаміка зміни критерія E_M від напрацювання газопоршневих двигунів: 1- поточне значення; 2 – критичне значення

$$I_\Gamma^M = \frac{n p_\Gamma V_M^2}{p_\zeta (V_k + V_g)} \quad (2)$$

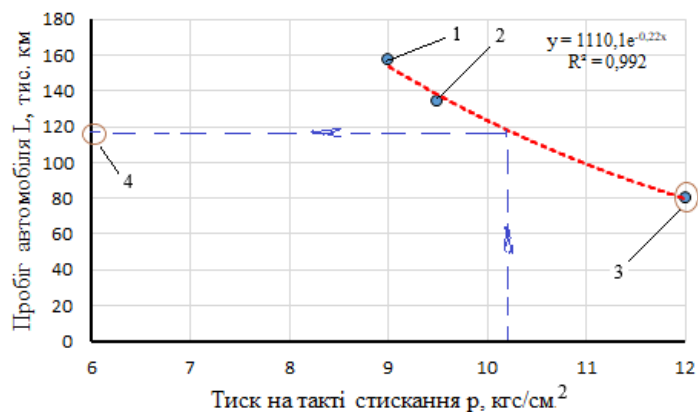
де n – частота обертання колінчастого валу двигуна, хв^{-1} ; p_ζ – тиск картерних газів, Па; p_Γ – тиск у циліндрі на такті стискування (компресія), МПа; V_M – об'єм моторної оливи, який піддається газодинамічному навантаженню, см^3 ; V_k – об'єм картера двигуна, см^3 ; V_g – об'єм газів, що прориваються через зазор при зносі ЦПГ, см^3 .

Вплив картерних газів на критерій оцінки стану моторних оливи мірних об'ємів:
 1 – олива 15W40, $R^2 = 0,88$; 2 – олива 5W40, $R^2 = 0,94$; 3 – олива 10W40, $R^2 = 0,99$; 4 – поле верхньої (вихідної) А і нижньої В межі (граничної) значень критерію для оливи 15W40;
 5 – поле меж для оливи 5W40; 6 – поле меж для оливи 10W40

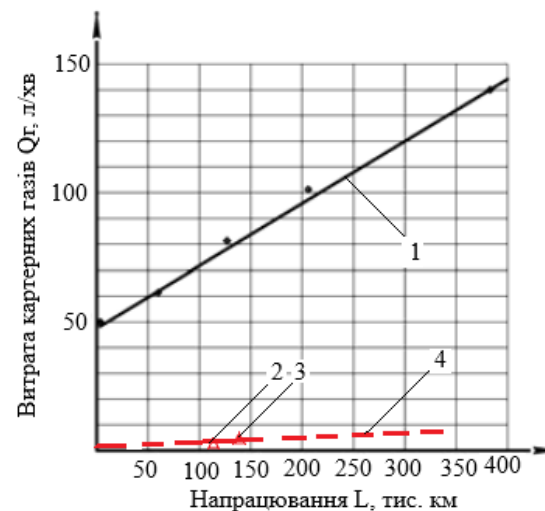
$$E_M = f(I_\Gamma^M) \quad (3)$$

ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄМНОЇ ВИТРАТИ КАРТЕРНИХ ГАЗІВ

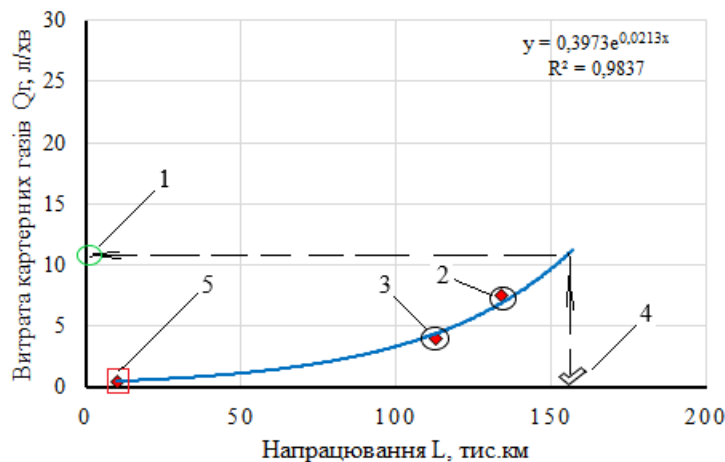
Прогнозування напрацювання двигуна при тиску 10,2 кгс/см² на такті стискання:

1, 2 – експериментальні дані; 3 – теоретична точка зберігання максимального тиску на такті стискання за умовами невтрачання ресурсу; 4 – екстрапольоване значення напрацювання двигуна при тиску 10,2 кгс/см² на такті стискання

Порівняння характеру витрати картерних газів для двигунів ВАЗ-21011 з попередньо встановленими даними:

1 – закономірність зміни для двигуна V8 ЯМЗ-238; 2, 3 – дані для дослідних двигунів при $n=950\pm 30$ хв⁻¹

Графічне визначення закономірності зміни витрати картерних газів від напрацювання для двигунів ВАЗ-21011 при $n=950\pm 30$ хв⁻¹:

1 – екстрапольоване значення для напрацювання автомобіля 157380 км; 2 – точка, яка отримана у результаті експерименту; 3 – точка, що отримана на підставі графоаналітичного методу; 4 – напрацювання для визначення витрати газів ($L=157380$ км); 5 – теоретична точка, яка характерна для двигунів з обмеженим напрацюванням

ВИСНОВКИ

Отримано залежність зміни витрати картерних газів бензинового двигуна ВАЗ-21011 від напрацювання автомобіля, яка дає можливість прогнозовано оцінити складову навантаження моторної оливи картерними газами на частоті обертання холостого ходу.

Попередньо визначено, що у відмінності від двигуна V8 ЯМЗ-238 закономірність є не лінійною і має експоненціальний вид.

Позначено, що при отриманні математичної моделі виду $E_M = f(I_r^M)$ для конкретних класів моторних оливи і двигунів з відповідним технічним станом, тобто втраченим ресурсом, представляється можливим визначати коефіцієнт корегування періодичності заміни оливи. Але для цього необхідно мати відповідний масив експериментальних даних, що розглядається як напрямок подальших досліджень.